

Eksamen

19.05.2014

REA3028 Matematikk S2

Nynorsk

Eksamensinformasjon	
Eksamenstid:	5 timar: Del 1 skal leverast inn etter 2 timar. Del 2 skal leverast inn seinast etter 5 timar.
Hjelpemiddel på Del 1:	Vanlege skrivesaker, passar, linjal med centimetermål og vinkelmålar
Hjelpemiddel på Del 2:	Alle hjelpemiddel er tillatne, med unntak av Internett og andre verktøy som tillèt kommunikasjon.
Framgangsmåte:	Du skal svare på alle oppgåvene i Del 1 og Del 2. Der oppgåveteksten ikkje seier noko anna, kan du fritt velje framgangsmåte. Om oppgåva krev ein bestemt løysingsmetode, vil også ein alternativ metode kunne gi noko utteljing.
Rettleiing om vurderinga:	Poeng i Del 1 og Del 2 er berre rettleiande i vurderinga. Karakteren blir fastsett etter ei samla vurdering. Det betyr at sensor vurderer i kva grad du <ul style="list-style-type: none"> – viser rekneferdigheiter og matematisk forståing – gjennomfører logiske resonnement – ser samanhengar i faget, er oppfinnsam og kan ta i bruk fagkunnskap i nye situasjonar – kan bruke formålstenlege hjelpemiddel – vurderer om svar er rimelege – forklarar framgangsmåtar og grunngir svar – skriv oversiktleg og er nøyaktig med utrekningar, nemningar, tabellar og grafiske framstillingar
Andre opplysningar:	Kjelder for bilete, teikningar osv. <ul style="list-style-type: none"> • Alle grafar og figurar (Utdanningsdirektoratet)

DEL 1

Utan hjelpemiddel

Oppgåve 1 (3 poeng)

Deriver funksjonane

a) $f(x) = \frac{3}{x^2}$

b) $g(x) = x \cdot e^{-4x}$

Oppgåve 2 (3 poeng)

Funksjonen P er gitt ved

$$P(x) = x^3 - 3x^2 + 4, \quad D_P = \mathbb{R}$$

a) Bestem $P(2)$.

b) Bruk polynomdivisjon til å faktorisere $P(x)$ i lineære faktorar.

Oppgåve 3 (4 poeng)

a) Bestem summen av den aritmetiske rekkja $3 + 6 + \dots + 300$.

b) Bestem a_2 slik at rekkja $a_1 + a_2 + a_3 + \dots + a_n$ blir aritmetisk når $a_1 = 4$ og $a_n = a_{n-2} + 8$, $n \geq 3$.

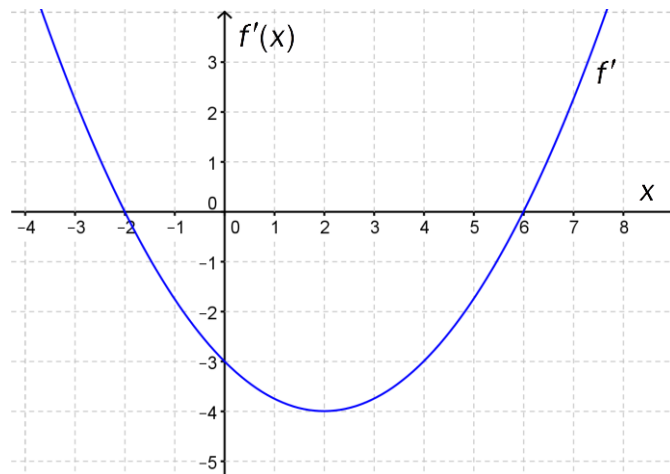
Oppgåve 4 (3 poeng)

Ved ein konsert var billettprisen 100 kroner for vaksne, 50 kroner for barn og 60 kroner for pensjonistar. Det blei selt 80 billetter til konserten. Billetttinntektene var i alt 5 000 kroner. Det blei selt like mange billetter til barn som til vaksne og pensjonistar til saman.

Set opp eit likningssystem og bruk dette til å bestemme kor mange vaksne, kor mange barn og kor mange pensjonistar som kjøpte billett til konserten.

Oppgave 5 (7 poeng)

Nedanfor ser du grafen til den deriverte av ein funksjon f .

- Bruk grafen til å bestemme x -koordinaten til eventuelle topp- og botnpunkt på grafen til f . Avgjør kvar grafen til f veks, og kvar han minkar.
- Punktet $(4, 3)$ ligg på grafen til f . Bestem likninga til tangenten i dette punktet.
- Teikn forteiknslinja til $f''(x)$. Bruk denne til å bestemme x -koordinaten til vendepunktet på grafen til f .
- Lag ei mogleg skisse av grafen til f .

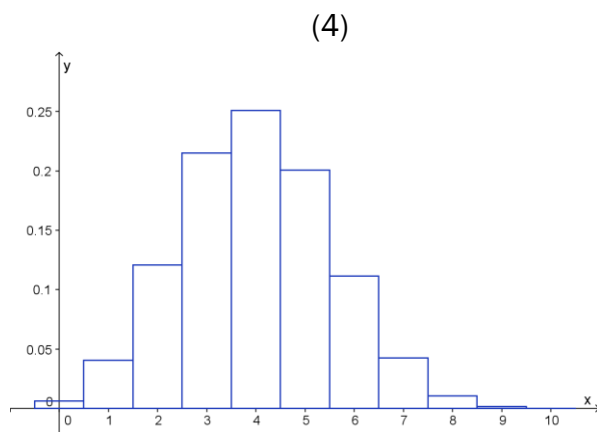
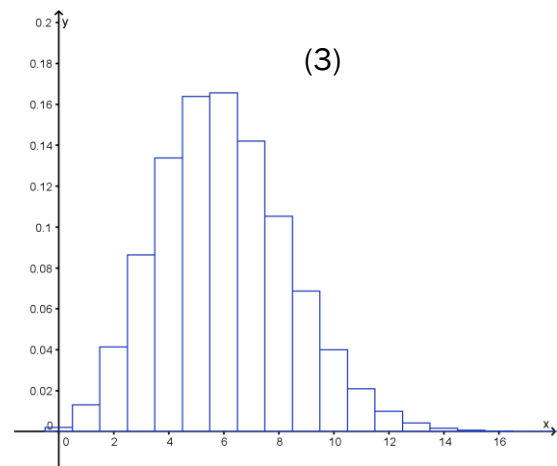
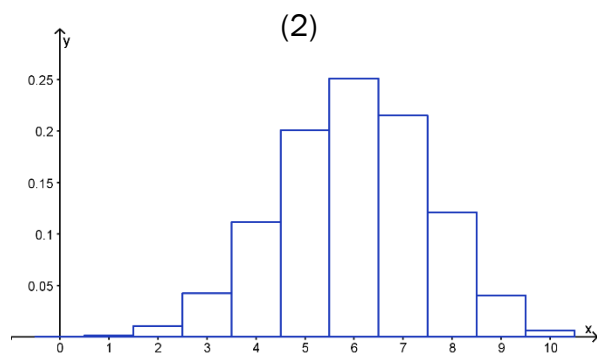
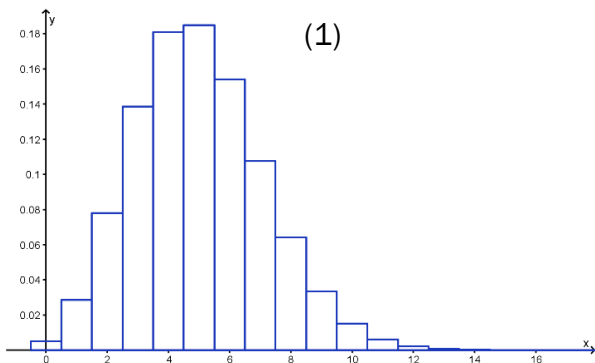
Oppgåve 6 (4 poeng)

Figurane nedanfor viser fordelingane til dei fire binomiske variablane X_1 , X_2 , X_3 og X_4 .

Vi får opplyst at

- X_1 har 10 delforsøk og $p = 0,6$ er sannsynet for suksess.
- X_2 har 100 delforsøk og $p = 0,06$ er sannsynet for suksess.
- X_3 har 10 delforsøk og $p = 0,4$ er sannsynet for suksess.
- X_4 har 50 delforsøk og $p = 0,1$ er sannsynet for suksess.

a) Kva for ei av dei grafiske framstillingane nedanfor illustrerer X_1 ? Avgjer også kva grafisk framstilling som illustrerer høvesvis X_2 , X_3 og X_4 . Grunngi svara.

b) For den eine variabelen er $P(X \geq 10) = 0,0775$. Kva for variabel er dette?

c) Kva for ein av dei fire binomiske variablane har størst standardavvik?

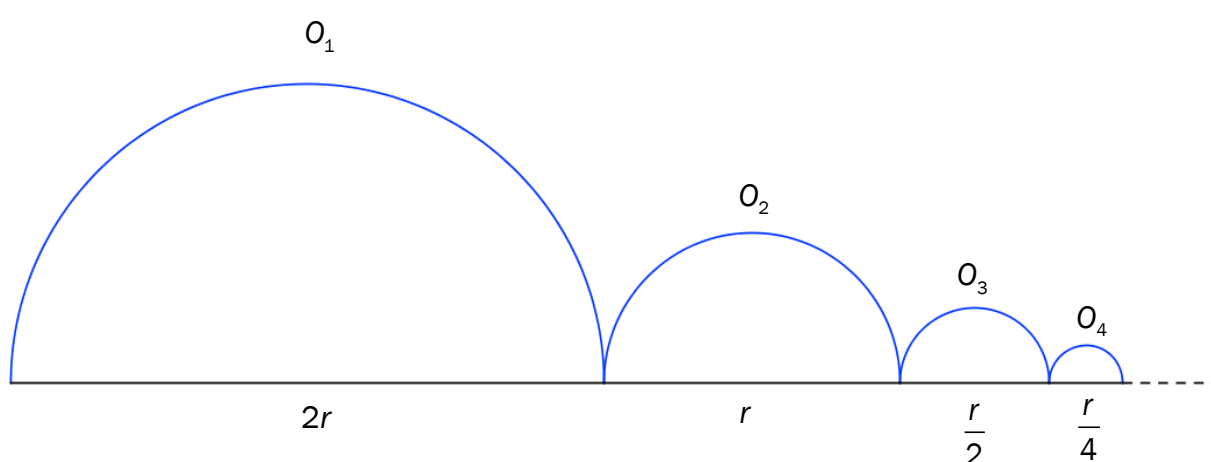
DEL 2

Med hjelpemiddel

Oppgåve 1 (3 poeng)

Langs ei linje har vi konstruert ei rekkje halvsirkklar som vist på figuren nedanfor. Diameteren til den første halvsirkelen er $2r$. Vidare er diameteren til den neste halvsirkelen halvparten av diameteren til den førre.

Vi lar O_n vere lengda av halvsirkelboge nummer n .

a) Forklar at $O_1 + O_2 + O_3 + \dots$ blir ei uendeleg, geometrisk rekkje.

b) Bestem summen av rekkja i oppgåve a). Kommenter svaret.

Oppgåve 2 (5 poeng)

Tabellen nedanfor viser kor mange jerv som er registrert døde i nokre utvalde år.

Årstal	1990	1995	2000	2005	2010
Døde jerv	2	16	41	63	105

a) Bruk opplysningane i tabellen til å lage ein modell som viser talet på døde jerv x år etter 1990. Gi ei grunngiving for modellen din.

b) Kor mange jerv kan vi vente blir registrert døde i 2014 ifølgje modellen?

c) Kor mange jerv kan vi vente registrert døde til saman i åra 1990–2014?

Oppgave 3 (8 poeng)

Ei bedrift produserer og sel ei vare. Ved ein marknadsanalyse har dei funne ut at når prisen er p kroner per eining, får dei selt x einingar av vara slik tabellen viser.

x	98	510	751	990
p	2200	2100	2050	2000

- a) Bruk lineær regresjon til å bestemme eit uttrykk $p(x)$ for prisen p . Bruk dette til å bestemme eit uttrykk $I(x)$ for inntektsfunksjonen I .

Bedrifta har funne ut at kostnadene $K(x)$ (målt i kroner) ved produksjon og sal av x einingar er gitt ved

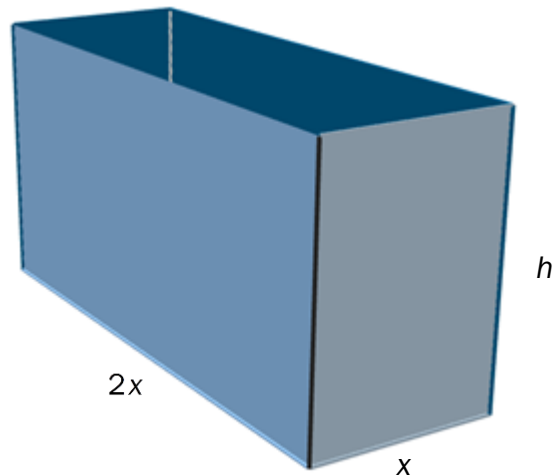
$$K(x) = 0,03x^2 + 15x + 605\,000$$

- b) Bestem grenseinntektene og grensekostnadene ved produksjon og sal av 3 000 einingar. Forklar korleis vi ut frå dette kan avgjere om bedrifta bør auke eller redusere produksjonsmengda.
- c) Løys ulikskapen $I'(x) > K'(x)$. Kva fortel svaret oss?
- d) Kor mange einingar må bedrifta produsere og selje for at overskotet skal bli størst mogleg?

Oppgåve 4 (6 poeng)

Ei bedrift har fått bestilling på ein container som skal ha form som eit rett prisme utan lokk. Volumet til containerane skal vere 10 m^3 . Lengda skal vere dobbelt så stor som breidda.

Vi lar høgda vere h m, breidda x m og lengda $2x$ m. Sj  skissa nedanfor.

a) Vis at høgda h av containeren er gitt ved

$$h = \frac{5}{x^2}$$

Materialet til botnen kostar 100 kroner per kvadratmeter. Materialet til dei fire sidene kostar 60 kroner per kvadratmeter.

b) Vis at kostnadene kan skrivast som

$$K(x) = 200x^2 + \frac{1800}{x}$$

c) Bestem lengd, breidd og høgd i containeren slik at kostnadene ved å produsere containeren blir minst mogleg.

Bestem den minste kostnaden ved å produsere containeren.

Oppgave 5 (5 poeng)

I sikkerheitskontrollen på ein flyplass blir i gjennomsnitt kvar tiande passasjer tilfeldig trekt ut for ein grundigare kontroll. Om éin passasjer blir trekt ut, kan vi sjå på det som eit binomisk forsøk med $p = 0,10$.

- a) Bestem sannsynet for at tre gitte personar som går etter kvarandre gjennom sikkerheitskontrollen, blir trekte ut.

Vi lar X vere talet på dei som blir trekte ut av 1000 passasjerar.

- b) Bestem forventingsverdien $E(X)$ og standardavviket $SD(X)$.

Flyplasspersonalet har ein mistanke om at for mange personar blir trekte ut. Av 1000 passasjerar viste det seg at 110 blei trekte ut.

- c) Set opp ein hypotesetest med signifikansnivå 5 %. Avgjer om flyplasspersonalet har grunn til mistanke.

Oppgave 6 (6 poeng)

Frida ønskjer å kjøpe ein ny PC som kostar 7 995 kroner. Butikken tilbyr henne å kjøpe PC-en på avbetaling. Ho må da betale 36 like store månadlege beløp. Det første skal ho betale om éin måned. Den månadlege renta er 1,6 %. I tillegg må ho betale eit eingongsgebyr på 30 kroner.

- a) Forklar at dersom terminbeløpet er x kroner, så vil

$$\frac{x}{1,016} + \frac{x}{1,016^2} + \dots + \frac{x}{1,016^{36}} = 8025$$

Løys denne likninga.

Frida vurderer å låne pengane i banken i staden. Der må ho betale 289 kroner kvar måned i 36 månader. Ho må betale det første beløpet éin måned etter at ho har teke opp lånet.

- b) Kva månadleg rente (i prosent) får ho i banken?

Venninna Elise har spart 650 kroner kvar måned til ein slik PC. Sparekontoen har ei fast månadleg rente. I dag, like etter den 12. innbetalinga, har ho 8 107 kroner på kontoen.

- c) Bestem den månadlege renta (i prosent) Elise fekk i banken.

Oppgave 7 (3 poeng)

Ein type tablett inneheld 60 mg av eit bestemt stoff. Når ein pasient har dette stoffet i kroppen, vil mengda av stoffet bli halvert i løpet av seks timar.

Ein pasient får éin tablett kvar tolvte time.

Kor mange milligram av stoffet vil maksimalt samlast i kroppen etter lang tids bruk?

Bokmål

Eksamensinformasjon	
Eksamenstid:	5 timer: Del 1 skal leveres inn etter 2 timer. Del 2 skal leveres inn senest etter 5 timer.
Hjelpemidler på Del 1:	Vanlige skrivesaker, passer, linjal med centimetermål og vinkelmåler
Hjelpemidler på Del 2:	Alle hjelpemidler er tillatt, med unntak av Internett og andre verktøy som tillater kommunikasjon.
Framgangsmåte:	Du skal svare på alle oppgavene i Del 1 og Del 2. Der oppgaveteksten ikke sier noe annet, kan du fritt velge framgangsmåte. Om oppgaven krever en bestemt løsningsmetode, vil også en alternativ metode kunne gi noe uttelling.
Veiledning om vurderingen:	Poeng i Del 1 og Del 2 er bare veiledende i vurderingen. Karakteren blir fastsatt etter en samlet vurdering. Det betyr at sensor vurderer i hvilken grad du <ul style="list-style-type: none"> – viser regneferdigheter og matematisk forståelse – gjennomfører logiske resonnementer – ser sammenhenger i faget, er oppfinnsom og kan ta i bruk fagkunnskap i nye situasjoner – kan bruke hensiktsmessige hjelpemidler – vurderer om svar er rimelige – forklarer framgangsmåter og begrunner svar – skriver oversiktlig og er nøyaktig med utregninger, benevninger, tabeller og grafiske framstillinger
Andre opplysninger:	Kilder for bilder, tegninger osv. <ul style="list-style-type: none"> • Alle grafer og figurer (Utdanningsdirektoratet)

DEL 1 Uten hjelpemidler

Oppgave 1 (3 poeng)

Deriver funksjonene

a) $f(x) = \frac{3}{x^2}$

b) $g(x) = x \cdot e^{-4x}$

Oppgave 2 (3 poeng)

Funksjonen P er gitt ved

$$P(x) = x^3 - 3x^2 + 4, \quad D_P = \mathbb{R}$$

a) Bestem $P(2)$.

b) Bruk polynomdivisjon til å faktorisere $P(x)$ i lineære faktorer.

Oppgave 3 (4 poeng)

a) Bestem summen av den aritmetiske rekken $3 + 6 + \dots + 300$

b) Bestem a_2 slik at rekken $a_1 + a_2 + a_3 + \dots + a_n$ blir aritmetisk når $a_1 = 4$ og $a_n = a_{n-2} + 8$, $n \geq 3$.

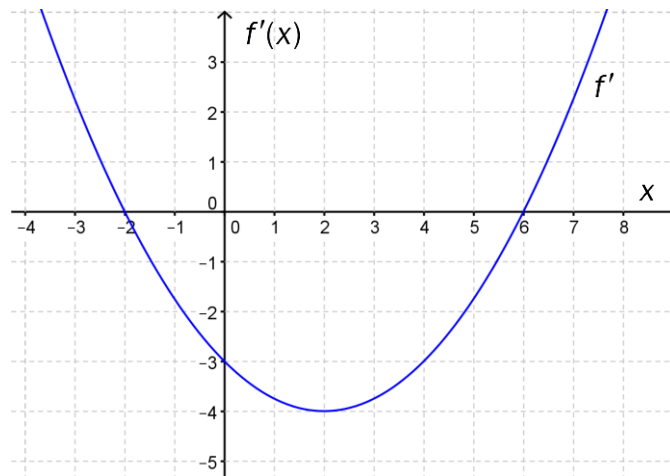
Oppgave 4 (3 poeng)

Ved en konsert var billettprisen 100 kroner for voksne, 50 kroner for barn og 60 kroner for pensjonister. Det ble solgt 80 billetter til konserten. Billettinntektene var i alt 5 000 kroner. Det ble solgt like mange billetter til barn som til voksne og pensjonister til sammen.

Sett opp et likningssystem og bruk dette til å bestemme antall voksne, antall barn og antall pensjonister som kjøpte billett til konserten.

Oppgave 5 (7 poeng)

Nedenfor ser du grafen til den deriverte av en funksjon f .

- Bruk grafen til å bestemme x-koordinaten til eventuelle topp- og bunnpunkt på grafen til f . Avgjør hvor grafen til f vokser, og hvor den minker.
- Punktet $(4, 3)$ ligger på grafen til f . Bestem likningen til tangenten i dette punktet.
- Tegn fortegnslinjen til $f''(x)$. Bruk denne til å bestemme x-koordinaten til vendepunktet på grafen til f .
- Lag en mulig skisse av grafen til f .

Oppgave 6 (4 poeng)

Figurene nedenfor viser fordelingene til de fire binomiske variablene X_1 , X_2 , X_3 og X_4 .

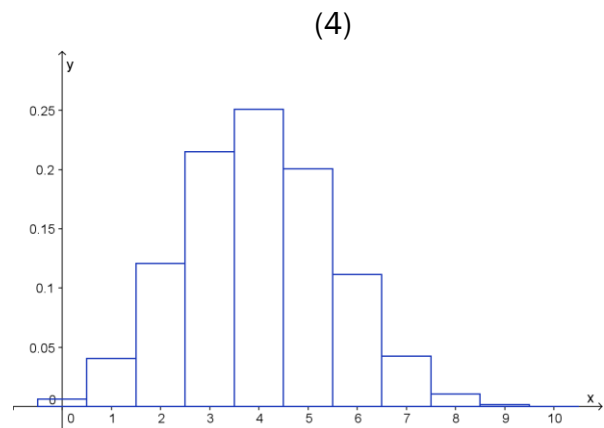
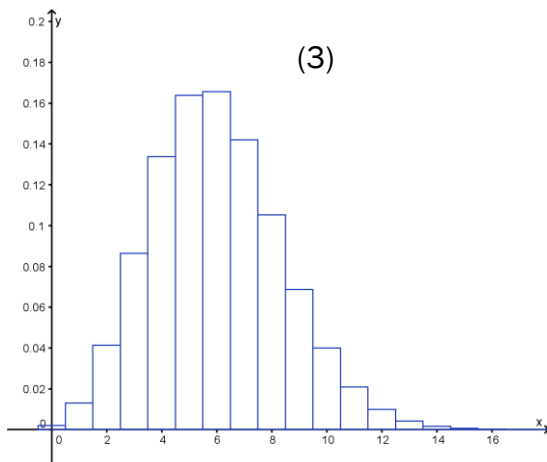
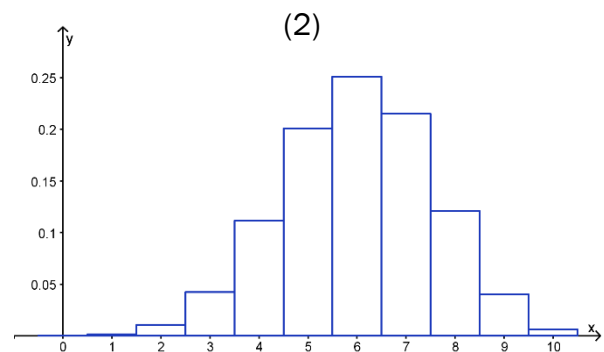
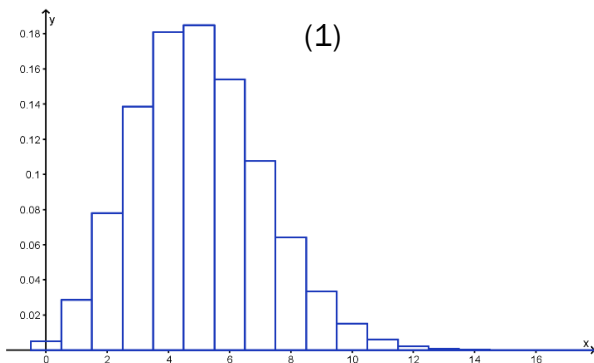
Vi får opplyst at

- X_1 har 10 delforsøk og $p = 0,6$ er sannsynligheten for suksess.
- X_2 har 100 delforsøk og $p = 0,06$ er sannsynligheten for suksess.
- X_3 har 10 delforsøk og $p = 0,4$ er sannsynligheten for suksess.
- X_4 har 50 delforsøk og $p = 0,1$ er sannsynligheten for suksess.

a) Hvilken av de grafiske framstillingene nedenfor illustrerer X_1 ?

Avgjør også hvilken grafisk framstilling som illustrerer henholdsvis X_2 , X_3 og X_4 .

Begrunn svarene.

b) For den ene variabelen er $P(X \geq 10) = 0,0775$. Hvilken variabel er dette?

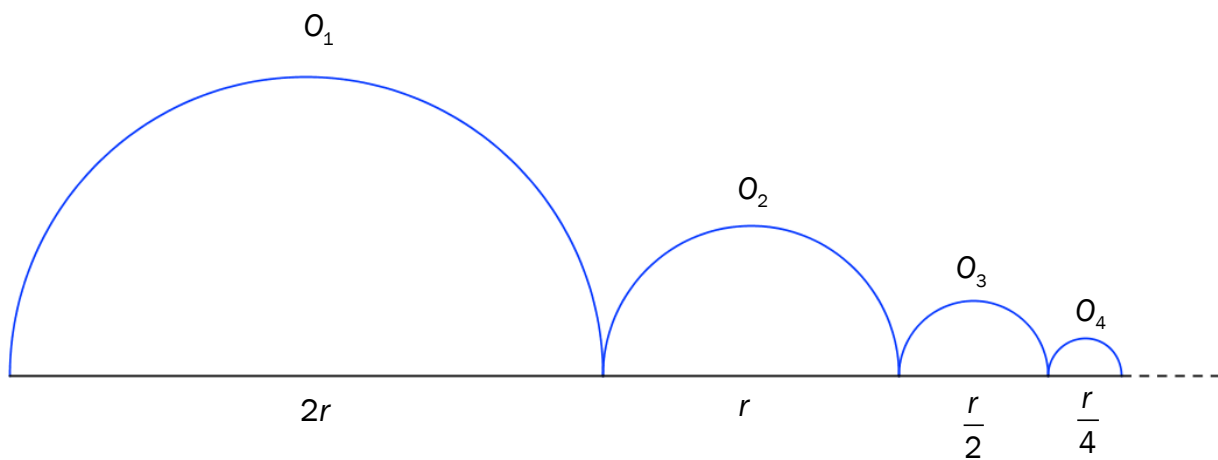
c) Hvilken av de fire binomiske variablene har størst standardavvik?

DEL 2 Med hjelpemidler

Oppgave 1 (3 poeng)

Langs en linje har vi konstruert en rekke halvsirkler som vist på figuren nedenfor. Diameteren til den første halvsirkelen er $2r$. Videre er diameteren til den neste halvsirkelen halvparten av diameteren til den foregående.

Vi lar O_n være lengden av halvsirkelbue nummer n .

- Forklar at $O_1 + O_2 + O_3 + \dots$ blir en uendelig, geometrisk rekke.
- Bestem summen av rekken i oppgave a). Kommenter svaret.

Oppgave 2 (5 poeng)

Tabellen nedenfor viser antall jerv som er registrert døde i noen utvalgte år.

Årstall	1990	1995	2000	2005	2010
Antall døde jerv	2	16	41	63	105

- Bruk opplysningene i tabellen til å lage en modell som viser antall døde jerv x år etter 1990. Gi en begrunnelse for modellen din.
- Hvor mange jerv kan vi forvente blir registrert døde i 2014 ifølge modellen?
- Hvor mange jerv forventes registrert døde til sammen i årene 1990–2014?

Oppgave 3 (8 poeng)

En bedrift produserer og selger en vare. Ved en markedsanalyse har de funnet ut at når prisen er p kroner per enhet, får de solgt x enheter av varen slik tabellen viser.

x	98	510	751	990
p	2200	2100	2050	2000

- a) Bruk lineær regresjon til å bestemme et uttrykk $p(x)$ for prisen p . Bruk dette til å bestemme et uttrykk $I(x)$ for inntektsfunksjonen I .

Bedriften har funnet ut at kostnadene $K(x)$ (målt i kroner) ved produksjon og salg av x enheter er gitt ved

$$K(x) = 0,03x^2 + 15x + 605\,000$$

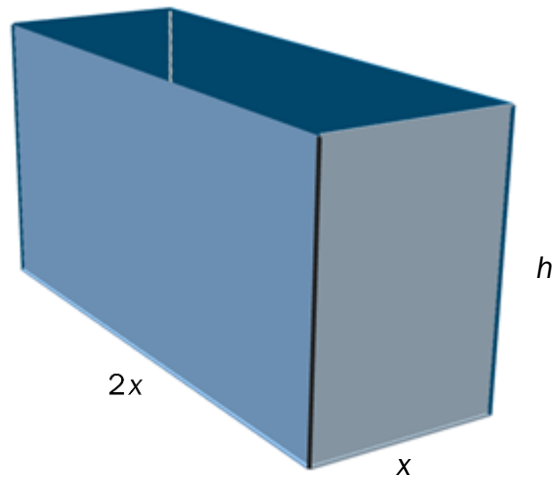
- b) Bestem grenseinntektene og grensekostnadene ved produksjon og salg av 3 000 enheter. Forklar hvordan vi ut fra dette kan avgjøre om bedriften bør øke eller redusere produksjonsmengden.
- c) Løs ulikheten $I'(x) > K'(x)$. Hva forteller svaret oss?
- d) Hvor mange enheter må bedriften produsere og selge for at overskuddet skal bli størst mulig?

Oppgave 4 (6 poeng)

En bedrift har fått bestilling på en container som skal ha form som et rett prisme uten lokk. Volumet til containerne skal være 10 m^3 . Lengden skal være dobbelt så stor som bredden.

Vi lar høyden være h m, bredden x m og lengden $2x$ m. Se skissen nedenfor.

a) Vis at høyden h av containeren er gitt ved

$$h = \frac{5}{x^2}$$

Materialet til bunnen koster 100 kroner per kvadratmeter. Materialet til de fire sidene koster 60 kroner per kvadratmeter.

b) Vis at kostnadene kan skrives som

$$K(x) = 200x^2 + \frac{1800}{x}$$

c) Bestem lengde, bredde og høyde i containeren slik at kostnadene ved å produsere containeren blir minst mulig.

Bestem den minste kostnaden ved å produsere containeren.

Oppgave 5 (5 poeng)

I sikkerhetskontrollen på en flyplass blir i gjennomsnitt hver tiende passasjer tilfeldig trukket ut for en grundigere kontroll. Om én passasjer blir trukket ut, kan vi se på som et binomisk forsøk med $p = 0,10$.

- a) Bestem sannsynligheten for at tre gitte personer som går etter hverandre gjennom sikkerhetskontrollen, blir trukket ut.

Vi lar X være antallet som blir trukket ut av 1000 passasjerer.

- b) Bestem forventningsverdien $E(X)$ og standardavviket $SD(X)$.

Flyplasspersonalet har en mistanke om at for mange personer blir trukket ut. Av 1000 passasjerer viste det seg at 110 ble trukket ut.

- c) Sett opp en hypotesetest med signifikansnivå 5 %. Avgjør om flyplasspersonalet har grunn til mistanke.

Oppgave 6 (6 poeng)

Frida ønsker å kjøpe en ny PC som koster 7 995 kroner. Butikken tilbyr henne å kjøpe PC-en på avbetaling. Hun må da betale 36 like store månedlige beløp. Det første skal hun betale om én måned. Den månedlige renten er 1,6 %. I tillegg må hun betale et engangsgebyr på 30 kroner.

- a) Forklar at dersom terminbeløpet er x kroner, så vil

$$\frac{x}{1,016} + \frac{x}{1,016^2} + \dots + \frac{x}{1,016^{36}} = 8025$$

Løs denne likningen.

Frida vurderer å låne pengene i banken i stedet. Der må hun betale 289 kroner hver måned i 36 måneder. Hun må betale første beløp én måned etter at hun har tatt opp lånet.

- b) Hvilken månedlig rente (i prosent) får hun i banken?

Venninnen Elise har spart 650 kroner hver måned til en slik PC. Sparekontoen har en fast månedlig rente. I dag, like etter den 12. innbetalingen, har hun 8 107 kroner på kontoen.

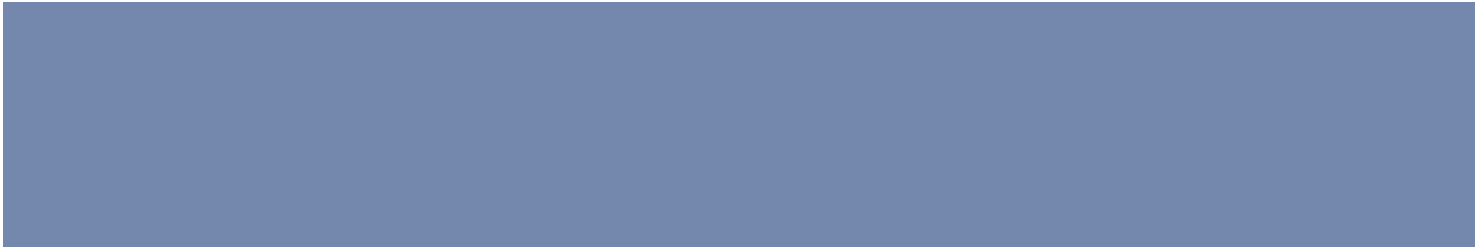
- c) Bestem den månedlige renten (i prosent) Elise fikk i banken.

Oppgave 7 (3 poeng)

En type tablett inneholder 60 mg av et bestemt stoff. Når en pasient har dette stoffet i kroppen, vil mengden av stoffet bli halvert i løpet av seks timer.

En pasient får én tablett hver tolvte time.

Hvor mange milligram av stoffet vil maksimalt samles i kroppen etter lang tids bruk?

Schweigaards gate 15
Postboks 9359 Grønland
0135 OSLO
Telefon 23 30 12 00
www.utdanningsdirektoratet.no